

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kiment balra a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. n. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára ötvégre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik. A „nyitási” ezikké sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Könyvtára, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

K. KÖZLÖNY

1866-ik évi folyamára.

Előfizetési ára:

Egész évre	12 forint o. ért.
Fél évre	6 „ „
Évnyegyedre	3 „ „

Tisztelt előfizetőink az előfizetési pénzeket kiadónk STEIN JÁNOSHOZ (bel-középteza Stein könyvkereskedése) méltóztassanak beküldeni, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

A „K. Közlöny” szerkesztősége.

Hivatalnok és képviselő.

A „Telegraful Roman” mult évi utolsó számában (C.) jegy alatt — ha nem csalódunk — maga a szerkesztő, Cristea ur, szemlét tartván az erdélyi országgyűlés tanácskozásainak eredménye felett, rosálja azon megkülönböztetést, melylyel a báró Eötvös lapjában kiemelték, hogy a báró Siaguna különvéleményének aláírói egytől egyig vagy hivatalnokok, vagy papok. Nézte szerint e hivatalnokok és papok, nem kevésbé, mint a magyarok, a moral és hazafiság szellemében szavaztak. Megvárta volna, hogy az említett lap más characteristicával számítsa fel az országgyűlés román tagjait; megvárta volna, hogy azok az alkotmányos törvényhozás tagjai — membrii legislativi constitutivionali — gyanánt tekintessenek, nem pedig hivatalnokok és papoknak stb.

Nem akarjuk elhítni magunkkal, hogy éppen a „Telegraful R.” moralja és hazafias szelleme más lenne, s más felfogást sugallana, mint a mely a báró Siaguna ö exclja különvéleményének alapjául szolgál. Ezért nincs is miért komolyan fenakadnunk azon, hogy itt tulajdonképp egy kis ellenmondással lehetne dolgnunk a mennyiben e különvélemény, nem hogy azt követelné, miszerint a mostani erdélyi országgyűlés tagjai okvetetlen „alkotmányos törvényhozás tagjai” gyanánt tekintessenek, sőt egészen más választási alapon egészen más országgyűlés összehívásának postulatumát foglalja magában, s ez meglehetősen nagy különbség.

Azt sem tűzhetjük magunk elibe feladatul, hogy a „Politikai Hetilap” mellett, mely — ha jónak látja — bizonyosan megfelel magáért, támogató szavazatot adjunk. Semmi szükség a mi beavatkozásunkra, s attól egész szerényen óvakodni is kívánunk.

De van a dolognak egy más általánosabb érdekű oldala, melyet ignorálni nem lehet, mert egy felette nagy horderejű kérdést hoz előtérbe, a melyet a közelebbi idők tapasztalatai — különösen ezek az erdélyi tapasztalatok — sokkal inkább megérleltek, hogysem azt agyonhallgatni vagy egyszerűen félretelni lehetne az utból.

Mintegy sphinx áll előttünk e kérdés; feladványát előbb-utóbb meg kell oldanunk, s részünkről meg vagyunk győződve, hogy — tán már a közel jövőben — maga a legislatio kénytelen lesz azt gondjainak legsürgősebb tárgyai közé sorolni.

A feladvány ez: vajlon általában üdvös elv-e az, melynélfogva a képviselői küldetés minden megszorítás nélkül ruházthatatik oly honpolgárokra, a kik már a végrehajtó hatalom jogának gyakorlata körül vállaltak kisebb nagyobb mértékben alárendelt hivatás-körben kötelezettséget? vajlon a hivatalnok kötelezettsége a kormány irányában oly természetű-e, hogy föltétlenül mindig harmóniában állhat a képviselőnek választói irányában elvállalt kötelezettségével? vajlon mit nevezünk itt igazán szabadelvűleg szabatos választási törvénynek? azt-e, mely e pontnál minden distinction „felülemelkedik”, s a közbizalom nyilvánulásának útjába még egy szalmaszál sem tesz, vagy azt, mely itt egy kis csapógátról gondoskodik?

Előre megmondhatjuk véleményünket e kérdés, de életbevágó, s épp ezért minden alsóbbrendű tekintetek mellőzésével a legszigorúbb megvitatás alá tartozó kérdésekre.

Mi e pontnál a megszorítás barátai vagyunk a szabadság érdekében? Hogyan? az egyéni jog megrövidítésével? a politikai jogegyenlőség rovására? mi-

nő illiberalis eszme ez? minő elfogultság, mily retrograd szellem nyilvánulata?

Készen kell lennünk, hogy lesznek, a kik így kiáltanak fel, s egész mohón pálcázát törnek szabadelvűségünk felett.

De ezeknek egész nyugodtan azt mondjuk: ne sajnálják a fáradságot, s miként mit tettük, szíveskedjenek előbb tanulmányuk és gondolkozásuk tárgyává tenni e kérdést.

Határainkon túl is van még világ, s vannak szabadságszerető nemzetek, melyek erről gondolkoztak s már határoztak.

Magasabb szempontoknak hódoló, igaz hazafiak itéletétől pedig éppen nincs mit tartanunk.

Sőt ama telhetetlen democratia emberei maguk, a kik annyiszor s oly hálátlan fitymálással hányták fel, hogy az 1848-ki magyar törvényhozás csak az egyéni jog vívmányával ajándékozta meg őket, már előre lekötötték szavazatukat szempontunk mellett. Ők nem lehetnek oly következtetnek, hogy ezen általuk kiesinyelt jog értékét feljebb akarják árverezni, midőn azt mondjuk most, hogy a törvényhozás szabadságának szigorú megóvása oly magas érdek, mely minden egyéni jogon és érdeken felülhelyezendő.

Mi azt valóban oda is helyezük a maga természetes magaslatára, s későbbiek vagyunk kitenni magunkat azon méltatlan — mert csak hamis felfogásból eredhet — vádnak, hogy bizonyos szűkmarku liberalismus bűnében lehelünk, mintsem a közboldogság legfőbb factorának, a törvényhozásnak, szabadságából csak valamit is lealkudhassunk az egyéni politikai szabadság tulterjeszkedés érdekében; mert mit ér az a szabadelvűség, mely midőn jogokat követel és oszt ki az állampolgárok közt az egyéni vagy pártérdek szempontján felül a társadalom, s az állam érdekének magasabb szempontjára emelkedni nem tud, nem akar, vagy efiledi.

Am hasonlítunk össze választási törvényünket a világ legszabadelvűbb alkotmányos államainak választótörvényével, s úgy fogjuk találni, hogy különösen azon pontnál, mely a honpolgárt törvényesen választhatóvá minősíti, a politikai jogegyenlőség eszméjével tovább mentünk, mint bármely nemzet; tovább mentünk talán — mint kellett volna.

Se Angliában, se Norvégiában, sőt magában a népföltség hazájában, Amerikában se találunk ehez hasonló szabadságot, hogy ne mondjuk: korlátlanyságot.

A pozsoni 1847. V. t. cz. 3. §-lye szerint „választható mind az, ki választó, ha életének 24 évét betöltötte, s a törvény azon rendelkezések, miszerint törvényhozási nyelv egyedül a magyar, megfelelni képes.” S ugyan csak ebből áll a kolozsvári 1848. II. t. cz. 6. §-lye is.

Az angol választási törvény szerint ellenben az alsó-házba képviselőül csak az választható, a kinek — ha nemes — 600 font sterling (7,200 ft) vagy — ha polgár — 300 f. st. (3,600 ft) tiszta jövedelme van.

Norvégiában választható az, a ki 30 éves és sem az államtanácschoz, sem az udvari szolgák vagy udvari nyugdíj élvezők közé nem tartozik.

Mig a württembergi királyság 1819-ik sept. 25-iki alkotmányában is gondoskodva van arról, hogy a hivatalnokok és papok választása korlátozva legyen, a mennyiben a választási törvény megszabja, hogy választható az, ki 30 éves, s államszolgálatban álló egyének hivatali hatáskörük alatt levő megyében, vagy egyházi személyek egyházmegyéjükben, a hol laknak, nem választható.

Az amerikai Egyesült Államok 1787-ki alkotmánya I. cikkelye 6-ik szakasza 2-ik pontja szerint pedig „az Egyesült Államok hatalmától függő bármely hivatal viselője tagja nem lehet egyik háznak se, valaméddig az ily hivatal megtartandja.”

Angliát, mint a monarchiai formában leggyakorlatibb módon valóított alkotmányos szabadság példányhazáját szokták emlegetni, s e nagy nemzet már több mint másfél századdal ezelőtt rájött, hogy parlamentjében heterogen elemek vannak, a melyeket ki kell zárnia. Százötven év alatt szüntelen megújított azon indítvány, mely szerint a hivatalnokok a britt parlamentből ki-

zárandók, s ez indítványozásoknak valamely lényeges része mindig elfogadtatott. Magában az „act of settlement”-ben, 1700-ban a hivatalnokok teljes kirekesztéséig terjedett ki a szigor. Anna királyné és I. György idejében a korona által fizetett több évdíj elfogadtatván, az alsóház némely gyöngédtelen tagjai annyira mentek, hogy esküt követeltek mindazoktól, a kik titkos évdíjazás gyanujában állottak. North lord ministeriuma idejében az ellenzék egész erővel vitatta e kérdést. Egy nap az e tárgybán keletkezett viták folyama alatt egyik üléstől a másikig a ministerium által néhány szavazat megvásároltatott; Fox felállott s így szólott: „egyes jellemtelenekek ülnek körülöttem, kik hitüket megszegték, ezek lépjenek ki barátaim sorából, s foglaljanak helyet elleneim között!” Ez olyan jelenet volt, melytől Isten óvjon! A North-ministerium csakhamar megbukott, s Fox elfogadtatá az úgy nevezett „contractor bill”-t, melylyel szerződéseinek érdekelve voltak.

Midőn 1846-ban a francia kamarában, hol négyszáz szavazó közt százharmincz ministeri hivatalnok ült, Thiers ugyane tárgybán tett indítványhoz szólott, remek beszédében a hivatalnok-képviselők, azok helyzetéről stb. stb. sok szép igazságot mondott Franciaországnak. Többek közt — mert csak pár tételt akarunk kiemelni — azon gyakorlati kérdéssel illusztrálta a tárgyat, hogy kormányválasztás esetében mit tehetnek a hivatalnok-képviselők? „Talán támogatni fogják az új ministeriumot? Akkor igazolták mindazt, a mit függőségükről mondunk! Vagy talán az ellenzék sorába lépnek? Ekkor hogyan fogja magát irányukban viselni a kormány? Megengedheti-e, hogy az ellenzékkel szavazzanak? Vagy tán hivatalaiktól fogja megfosztani mindazokat, a kik az ellenzékhez állanak? Ez közigazgatási forradalom lenne!” stb. Tovább ismét így szól: „Tegyük fel, hogy egyike azon embereknek, a kik a korona szolgálatában állanak, az ellenzékkel találva szavazni. Mit mondana ehez a közönség? Nem találná-e különösnek? nem szolgálna-e ezen eljárás számos idomtalan és bosszantó hozzávetéseknek alkalmul? Ha ilyesmi Angliában történik, akkor megfosztják hivatalaiktól az illető egyéneket, vagy jobban mondva: ezen egyének nem várják be, hogy hivatalaiktól megfosztassanak. Angliában a koronának azon hivatalnokai, kik nincsenek a parlamentből kizárva, a ministerium változásával vasszavonulnak. Ők megfosztatnának hivatalaiktól, ha nem szavaznának vele.” És Thiers egész nyomatékkal emel ki: „A helyett, hogy feláldoznók a királyságot, mit kívánunk? Azt, hogy áldozzuk fel az embereket, a kik szolgálatában állanak; mi azt mondjuk: „jobb őket eltávolztatni a kamarától, mint azt kívánni, hogy hivatalaiktól fosztassanak meg” stb.

Nem folytatjuk a példák idézését, habár az csak tanulságok lehet.

Ugy hisszük ez alkalommal ennyi is elég lesz igazolására azon szempontnak, melynélfogva vakmerőek valánk azt állítani, hogy az 1848-iki magyar törvényhozás által alkotott választási törvény (mely szerint minden 24 éves választó, a ki magyarul tud, választható) tulságosan szabadelvűbb a legmiveltebb alkotmányos államok választási törvényénél; hogy a hivatalnok helyzete a képviselői hatáskörben nem tekinthető szabatosnak; s hogy e tekintetben nyugodt lelkiismerettel barátai lehetünk a megszorításnak, a nélkül, hogy retrograd eszméknek hódolnánk.

Avagy mit akarunk? Tulsárnyalni a gyakorlati angol alkotmányosságot, sőt a szintoly gyakorlatias amerikai democratia szempontját? Ki fogja nekünk szemünkre lobbantani, hogy retrograd eszmék barátai vagyunk, ha azt mondjuk, hogy tegyük magunkévá e szempontot, s ha lehet, nem holnap, hanem még ma gondoskodjunk e pontnál oly megszorításról, melyet a törvényhozás érdekében más miveltebb szabad nemzetek megtenni jónak láttak?

Részünkről nem nyugtathatnók meg lelkiismeretünket, ha egész határozottan ki nem jelentenők, miszerint az 1848-iki választó

törvénynek a választhatóságra vonatkozó pontjában oly dolgot látunk, melynélfogva az — ha már revisioról van szó — szintén revisio alá lenne veendő, és pedig a legmagasb és leghiggadtabb világismerettel, mely arra utal, hogy legalább azok, a kik államszolgálatban állanak, s kormányváltozás esetében nem szoktak visszalépni — tehát a ministerek, államtitkárok, s a municipiumokban a közvélemény által választott tisztviselők kivételével — minden hivatalnok, a ki a korona hatalmától függ, esküt tett le a végrehajtó hatalom céljainak föltétlen szolgálatára, kizárassék.

A hivatalnok — vastag elfogultság lenne az ellenkezőt vitatni — szintugy hazafi, mint bárki más; a jogegyenlőség elvével fogva szintugy viseli a közterheket, s hasonló mértékben igényelhet politikai jogélvezetet. De a korona szolgálatára ajánlván föl tehetségeit, határozottan oly hatáskörben foglalt állást, mely a törvényhozásról különbözik, gyakran merő ellentétben álló érdekek szolgálatára van kötelezve, s hivatali esküjénél fogva a hivatalnok, mint képviselő oly hamis helyzetbe jöhet, hogy vagy meggyőződésén kell erőszakot tennie, vagy esküjét megszegnie, s az állampolgárokat ily hamis helyzetbe hozni a törvényhozás és közmoral szempontjából veszélyes.

Mindenesetre felhozhatja valaki, s csak mély tisztelettel említhetjük fel magunk is azon magasatos jelenetet, midőn az 1861-ki magyar hivatalnokok és tisztviselők le az utolsó szolgabíróig inkább lemondottak állásaikról, hogysem hazafiúi meggyőződésük ellenére egy alkotmányt tipró rendszer eszközeivé tegyék magukat. Ezek elveikhez hű, következetes, jellemes emberek voltak, s azok is maradtak, kivéve egy-két gyarló egyént, a kik más nap megbánták nemes elhatározásukat, s visszazsengtek ama szerencsétlen rendszer szolgálatába.

De, imé, legközelebből int a példa, hogy ily nagyszerű elvhűséget tanúsító jelenetre nem mindig számíthatni. A Schmerling-ministerium bukásával, a hivatalnokok egész serge helyt maradt; mig a legfőbbek közül is némelyeket, mint b. Reichensteint és Mazuranichot stb. nyugalmazás útján kellett eltávolítani. És nem szükség a Lajthán tuli világba, a bureaucratia Eldoradójába, mennünk még ecletansabb példáért — látánk az „erdélyi országgyűlésen” szász és román hivatalnok-képviselőket, a kiket senki fel nem oldozott hivatali esküjük alól, melynélfogva kötelesek a kormány céljait elősegíteni, se önkényt le nem mondtak, hogy felszabadítsák lelkiismeretüket, hanem egész fesztelenül a kormány szempontjának bírívá tették magukat, de facto a kormány ellen szavaztak — a „Zahlungsbogen”-nel zsebükből.

Angliában és Amerikában meg van mentve az államhivatalnok az ily hamis helyzetbe jöhetéstől, s hogy ez nem a szabadság érdekében tett igen bölcs előrelátásból vette volna forrását, annak ellenkezőjét bajosan fogja nekünk valaki bebizonyítani.

Ellenben nálunk teljesen szabad ut van nyitva arra, hogy az alsóház hivatalnok-képviselőkkel tömethylék meg!

Halmágyi Sándor.

Lapszemle.

A „Herm. Zeitung” valamelyik írója úgy látzik szívére vette Kolozsvár sorsát, s használt az itt mulatás reá nézve annyit, hogy Mitleid-et érez Kolozsvár polgárai irányában, a kik közt járva azt tapasztalá, hogy Kolozsvár polgárai nagyon kezdének csüggedezni az unio miatt, félnek, hogy a gubernium és a mellette álló hivatalok eltérőletnek, s a magnas családok Pestre költöznek, és hogy végre Kolozsvárt nem lesz többé soha országgyűlés.

Mennyire nem szánta a „Herm. Zeitung” Kolozsvárt a Schmerling ur aranykorában, midőn oly menydörgös s a magyarokat annyira megtámadó cikkekkel bizonyította be, hogy a gubernium helye nem lehet Kolozsvár, a reactionarius magnasok és a „Kolozsvári Közlöny” ezen veszedelmes fészketől mennyire ijesztgette a gubernium itt marasztása esetében a Schmerling kormányt a másik fészket szébeni lap.

Mily szépen oda kerekíték azt a Landtagot is Szebenbe, mily üdvözítő áldomások közt vittek egy kivihetetlen vasutat Szebennek Kolozsvár romlására.

És most azt hiszi a „Herm. Zeitung“, hogy Kolozsvár polgárai megelégedtek azon sorsról, mely rájuk várando volt, midőn Szeben mindent fel akart falni ezen város elől?

Mi előnye van pedig Kolozsvárnak abban, ha van országgyűlés, mely ős alkotmányából kiforgassa, s van gubernium, melyből rendre olvadtak ki a régiebb alkotmányos korszak emberei? s mind ennek székhelye és lakása Szeben lett? Ugyan mi előnye van ebben Kolozsvárnak?

Valóban agitatioival a magyar józan eszlő polgárságot nem fogja jégre vinni a „Herm. Ztg.“, főként a 18 utóbbi év keserű tapasztalatai után, mialatt éppen nem Kolozsvárt, hanem Szebenben Statthalereyskodtak s Landtagoltak, s mialatt Kolozsvárnak zsebéből kelle fentartani az osztrák processualéhoz mért költséges hivatali karát, hogy autonómiáját megvéddesse; míg a száz városok hivatalnokai fulladoztak a nagy fizetésektől a közadóból, s munka üres napjaikat vígan éltek az állam költségén.

Vigasztalódjék meg a „Herm. Zeitung.“ az aristocrazia fészke nézve is, ha azon aristocrazia 18 nyomoruságos év alatt ki nem költözött Kolozsvárról, bizonynyal sokkal kevésbé fog innen kiköltözni, annyival inkább nem, mert Kolozsvárról főszerepet vibet az, a kinek 10—20 ezer forint évi jövedelme van; míg a Pesten élő olygarbak évi jövedelme százezerekre megy, és így a mi főnemességünk a józan gazdálkodás szempontjából sem fog oda menni, hol az elkerülhetlen verseny család sorsát rotaná meg,

Kolozsvár nem kíván mulhatlanul guberniumot, nem kíván országgyűlést, hanem kíván vasutat, kíván hitelpénzt és áruforgalmat; központján élvén ezen erdő közti vidéknek, fog ő kapni az unio után is a közigazgatás igazságszolgáltatás, s közadó s fegyveres erő érdekében megalakítandó hatóságok közül annyit, a mennyit egy gubernium vagy országgyűlés forgalma adna neki, s mindenestre meg tudja gondolni, hogy a lehető országgyűléses dicső világában sem az országgyűlés, sem a gubernium székhelye nem Kolozsvár lenne, hanem Szeben. Ut exempla docent.

A „Herm. Ztg.“ az unio miatt látja elkomorlyodva a kolozsvári polgárok arczeit. Rosz német fordítása ez a polgári arcokra irt betűknek, e betűk magyar szövege azt írja: „miért nem mondá ki az uniot a kormány minden fentartások nélkül.“

Győződjék meg a „Herm. Zeitung“, hogy a kolozsvári polgárság nem pénzért s kedvező ígéretekért üzi politikát, hanem alkotmányos igazságokra törekszik, s tudja, hogy a városoknak nagyobb jólétet ad egy nagy és független ország szabadsága, fejlődése, kül- és belkereskedelme, mint a mit adhat oly kormányforma, a mely neki egy néhány büreaucrata gyomrával s szűk erszényével kedveskedik.

A horvát dolgokról ezt írják az „Idők Tanu-jának“ Zágráb, jan. 6-ról:

Köreink élénk feszültséggel várják a feliratot, melyet a bizottmány ha még teljesen nem fejezett is be, de a vezér-eszméket legalább már megállapította.

A felirat örömmel üdvözi az új korszakot, melynek Austria népeinek szabad egyesítése által kell előidéznie. A felirat egy lényeges részét képezi Dalmátia viszonya a háromegy királysághoz. Felhozatik, hogy ő Felsége ismételt megerősítette a Dalmátiával való uniót, melyet csupán a februári kormány mesterséges fogásokkal akadályozott. A felirat reményét fejezi ki, hogy ő Felsége az unio útjában álló akadályokat el fogja bántani, s a nemzet igazságos kívánsát teljesíteni. Továbbá azon élénk óhaj van kifejezve, hogy a katonai határvidék oly elvek szerint reorganisáltassék, melyek a népet fejlődésének megfelelően, kifejté ezen intézmény historiai alapjait, elismeri e kérdés kényes oldalát, s azon esetre, ha a korona e kérdés megvitásába bocsátkoznék, igéri, hogy tekintettel lesz mindazon körülményekre, melyeket a határvidék tényleges viszonyai szem előtt tartatni kívánnak.

Válaszol aztán azon két királyi propositióra, melyek az államjogi kérdés megoldására és a Magyarországba való viszonyra vonatkoznak. Elismeri a birodalomban élő különféle népek közös érdekeit, a közös ügyek közös elintézését szüntő szükségének, mint hasznosnak találja. Az elintézésre a februári patens sem az egyedüli, sem a legjobb út. Ezt ő Felsége maga is elismerte, s azért szabadon hagyta oly mód feltalálását, mely egyrészt a birodalom nagyhatalmi állásának megfelelően, másrészt a népek szabad fejlődését és autonómiáját ne sértse.

A Magyarországba való viszonyt illetőleg, a horvát országgyűlés 1861-ben a 42-ik cikkelyben megállapította azon elveket, melyeket a Magyarországba való alkudozásban szem előtt kíván tartani. Ha a magyar országgyűlés az ezen cikkelyben kifejezett feltételeket elfogadja, s ha ily módon a három királyság viszonya Magyarországba szilárd alapra van fektetve, akkor ideje lesz, hogy a horvát országgyűlés teljes paritás alapján a magyar országgyűléssel az államjogi kérdés megoldásához fogjon. Azért a felirat azon kéressel fordul ő Fel-

ségéhez, hogy ezen cikkelyt terjeszse a magyar országgyűlés elé, s míg ez nem határoz, addig a két királyi propositio tárgyalásába tovább nem bocsátkozhatik.

Haulik zágrábi bibornok érsek, s a horvát bán — mint hírlík — Hellenbach felirati javaslatát pártolják. Erre, bir szerint utasítva lönek Bécsből. Hellenbach felirati javaslata megközelíti a magyar álláspontot, holott ezt Raesky javaslatáról nem mondhatni.

Pejacsevics László gróffal új alkudozások folynak a horvát kanczellári állás átvétele iránt. Az alkudozások eddigi menete — ide érkezett hírek szerint — nem engedi remélni, hogy a nevezett gróf azon állomást átvesszi.

Kül- és belföldi levelezés.

Meleg-Bödvar, jan. 4.

Uj évi üdvözlét annak, a kit illet.

A ki a Dobokamegyei s különösen annak alsó-kertületében véghezvitte követválasztás előzményeit közlő nem üsméri s nem üsmérve, csak képviselő Vajda László urnak az országgyűlésen kifejtett magatartásából ítéli meg az általa képviselt búzai, széki, borgói és kerlezi járásek politikai hitvallását, ha bene notandum alkotmányosság embere, azon szomorú következtetést kénytelen a törtétekből kivonni, hogy képviselő V. L. ur nem annyira egyéni, mint jelölőnek meggyőződését nyilvánítá akkor, midőn a b. S. gunna által tett indítványra adá pároló szavazatát.

Igy áll ez országgyűlésünk jegyzőkönyvében, így terjesztett ez fel felséges Fejedelmünk elé, s így üsméri ezt ma, a nemzetek történelmi életében a leghatalmasabb tényező, a közvélemény.

Nem áll hatalmában az országgyűlési jegyzőkönyv, ugy a legalázatosabb hűség és ő törvényeinkhez ragaszkodás magasatos érzetében felséges Fejedelmünk előterjesztett felirat szövegén változtathatnom; de megkísértem a tiszta igazság érzetében a közvéleményhez egy kiáltó szót intézni, azon biztató reményben, hogy szavaim V. L. ur választói nagyobb részének keblében viszhangra találjanak, s így a gyenge szózat nem fog nyom nélkül elenyészni a pusztában.

Itt előre kell bocsátanom a nemes Dobokamegyének alsó-kertületében történt követválasztást s előzményei néhány jelenetét.

Megyéinkben is, mint másutt, volt a követválasztást megelőzőleg bizottmányi gyűlés, tanácskoztunk az előmunkálatok mikénti vezetését felett, jelölőjeink Ocsvai Ferencz és Hosszu József atyáinkfiat irány-szónoklatot tartottak, melyet itt az együltvölt bizottmányi és megyei tagok lelkesedéssel fogadtak; a m. b. főispán ur által adott ebédén nevezett jelölőinket lelkes felkészítések mondattak; egyszerűen végeztünk, és hazatértünk azon boldogító tudatban, „a kezdet jó.“ A gyorsan és mégis rendjén bevégzett összeirási munkálatok beiktatása után b. főispánunk értekezletet tartott (melyben bár többen vehettünk volna részt!), itt román testvéreink, jobban mondvá a szamos-újvári clerus, által ezen óhaj vagy inkább akarat nyilvánított, „hogy román részről Hosszu József helyett, mint ki iránt némi bizalmatlanság mutatkozik“, főkörmányszéki titkár m. Vajda László ur léptetessék fel; ezt a már említett értekezlet elfogadta — merem állítani — azon biztató reményben, hogy V. L. ur megválasztása esetében a legitimitásnak még buzgóbb védője leend, mint volt a szebeni gyűlésen.....

Elérkezett a választásnapja, nov. 11-dike, melyre annak helyiségén Szász-Mátéba, a 800 választó közül megjelent 725, kik közül alig haton tudtak a jelölt cseréről, miről értesítette, megnyugodtak; várták jelölt V. L. ur személyes megjelenését, s egyszersmind hallani óhajták választása előtt politikai programját, annál is inkább, hogy V. L. ur a választók alig egy huszadra üsmerte; de fájdalom! V. L. ur nem jelent meg, s így a dictio elmaradt. Ily körülmények közt nem vala más mód a választásnak a már tudott szellembeni keresztülvitelére, mint a V. L. ur a szebeni gyűlésen kitüntetett legitím elveiről üsméri s a választók által nagyon respectált tekintélyek inkább biztosító, mint rábeszélő beavatkozása, melynek hatása, hogy mennyire volt méltánylat, bemutatta azon eredmény, hogy V. L. ur hat szavazat ellenében 719-el képviselőnek választott; mit hogy el is fogadott, bemutatta a következtetés, s fájdalom be azt is, hogy képviselői magatartása legkevésbé sem hordá magán az alkotmányosság szintét.

Most már csak a kérdés, hogy e tekintetben választói érzületének hű kinyomata volt-e? mely kedésre a felet, hogy annál correctebb lehessen, bátorodom ide igatni alsó-kertületünk jelentékeny számú értelmisége által V. L. urhoz intézett következő felszólítást:

Tisztelt honfitárs! A polgári életben az egyéni megistíttetésnek a legnemesebb, a legmagasatosb részét a közbizalom, a közszereket teszi.

Ön tisztelt honfitárs! mai napon egy ily megistíttetésnek lett osztályosa, a midőn nemes Dobokamegyének alsó-kertületében 719 szavazattal az ez év november 19-kén megnyíllandó országgyűlésre képviselőnek választott meg. Nemes megyénk értelmisége között létrejött azon socialis kiegyezés

alapján, hogy ez országgyűlésre egy magyar és egy román képviselő küldessék.

Minután tisztelt honfitárs, ön választói nagyobb-része előtt, politikailag s személyileg-mondhatni üsmertelen, önként következik, hogy megválasztása alapján választói közül az önt politikai mult-járól üsmerek azon erős hite szolgált, hogy önben alkotmányunknak egy tántoríthatlan hívét, a nemzeti és egyéni jogegyenlőség biztos zálogát képezi, a törvényes uralkodó és a nemzetiségek közti szövetség fényes kapcsát tevő 1848-dik évi közös hongyűlésen ősi alkotmányunk alapján hozott törvények áldozatkész védelmezőjét lelke meg.

Ezen szilárd hitnek érzetében kívánták önnek üsméri az önt nem üsméri választókat bevezetni, a bizalom azon terére, melyen önt felkeressék. Ugyancsak a közbizalom és szeretet azon erejével, melylyel öket a minden önzésen feljülemelkedett társadalmi lét, és a közügyekben az imádott hazát illető pietás egymáshoz kapcsolt.

Ezek alapján, a midőn ön nemes megyénk alsó kertületének bizalmával ajándékozták meg, egyszersmind alóllitak által hazafias indulattal felszólítottak: legyen szives politikai hitvallását közre adni.

Kelt Szász-Mátéban, november 12-kén, 1865. Ha jól emlékszik, az aláírók a többek közt a következők voltak: Cserényi Dániel, gr. Bethlen Gyula, gr. Bethlen Zsigmond, Felszegi Ádám, Bodó Sándor, Fehérvári Károly, Nagy Mihály, Farkas Károly, Mohai Károly.

Ezen felszólítás pecsét alatt tétetett a somke-reki csász. kir. postára fel: A t. képviselő urhoz czimezve.

Melyre V. L. ur részéről a feletet mai napig elmaradt, a felszólítók pedig iránytmutatólag szólnak, minután arra választ nem kaptak, a hallgatásban beleegyezettnek vélték.

Hogy mennyire felett meg a t. követ ur választói reményének, azt szavazatából mindenki láthatja s ebből a közbizalom iránti tisztelet felfogására nézve méltó ítéletet hozhat.

Mohai Károly.

Szászrégen, dec. 30. 1865.

A szászrégeni jótékony nő-egylet több rendű könyör-adományai mellett, a nevelés sz. ügyét tűzte hatályosabb segélyezése üdvös tárgyává. Keletkezése óta minden évben a Karácson szent ünneppajzst kívánja, a kevésbé örömeteljes keblekben, üdvendetesebbé tenni. 1864-ben karácsoni ajándokul 60 o. ért. frtot osztott ki a négy vallásos felekezet szegény és árva jobb tanuló gyermekeinek számára, melylyel a mezteleneknek ruházata, és a könyvteleneknek kézikönyv vásároltatott. Az osztály a népességhez mérlegelten nagyon méltányos, miszerint fele az agostai hitvallók, a más fele pedig helv. hit. rom. hitv. és gör. egyesülteknek egyenlő arányban osztott ki. Jelen 1865-dik évben 30 mondhatni meztelen fi- és lány gyerek nyert egész öltönyt Karácson estvén, mikor is diszes Karácsonfával üdvendett meg a n. jótékony nő-egylet ráadásul az inség gyermekeit. Az osztály a fönntebbhez hasonlóan történt jelenleg is: 15 agostai hitv. 5—5 pedig a más három vallásos felekezetbeli. A nemes meleg nősz.vek jótékony sugárai, fölmelegítik és elűzik a szegény és árva gyermekeknek testet és lelket fölmelegítő s megülő zordon hidegét!

Méltányos elismerést igénylő nemes tett ez, és minden felekezettől hálás köszönetet érdemel; főleg a helv. hitv. részéről, midőn ezen jótékony segély nélkül 3 fi- és két lány szegény és árva gyermek, általános meztelenségük miatt e hideg tél idején iskolát nem gyakorolhatott volna.

Köszönet, hálás köszönet azért a nemes nő-egylet önző felekezeti-szeregen fölül emlékedett minden egyes tagjainak! Az Ur Isten adjon boszszas és boldog életet mindeniknek, hogy mentől több jót teve: a jó tettből vissza rogyogó menyinyei fény sugar világosítsa meg nemes keblök édenét! és valódi tiszta szeretetük édes emlékei mosolyogjanak a multból megdicsőített nevökre életükben és halálukban!!!

Menyinyivel nagyobb körben gyakorolhatná nemes működését, az inség és nyomor könyeit szárigtatva, ha azok is visszatérnének részvényes tagokul, ki csak azért vonták ki magokat az egylet tagjai sorából, hogy miért nincsen a segélyezés csak is az agostai hitvallók érdekére intézve! Hol a samaritánusi tiszta szeretet?

Molnár István, ref. lelkes.

Hyefalva, jan. 2.

Könnnyű ám a nagy városok lakóinak, nagy-szerű ünnepekkel, fogadtatások, országgyűlés, disz-lakomák, szép szónoklatok, muzeumi, akademiái gyűlések, színház, circus, s tudja isten mi mindenben nem gyönyörködhetnek; ha akarnak, akár bele-futadhatnak az élvezet mórarába; de bizony min-ket áll falun s ilyen minkeféle kis városban, ha a mezőről hazaszorultunk akár a gutta is megüthet az unalom miatt: azért egy kis jó kedélyes mulat-ság a mi zajtalan életünkben szinte korszakot alkot.

Az öröm edesebb, kétszeresen élveztük, ha valakivel közölhetjük, ne vegye hát rossz neven a fontos, nevezetes politikai üjdonságokhoz szokott olvasó közönség, ha egy keveset társadalmi kis

körünk örömeiről, mozzanatairól csevegek; a kö-vetválasztási mozgalmakról, korteskedésekről, sze-mélyeskedésekről ugy is untig eleget olvastunk s olvashatunk még. En hát ezekről hallgatók; meg vagyok győződve, hogy nemes Háromszék, ugy mint kis városunk átértette már, mily fontos hiva-tás vár a pesti országgyűlésen követekre, s a nehéz terület a nemzet legerősebb, legpróbáltabb férfainak vállaira fogja tenni; erről most hallgatva, irok pár sort ilyefalvi olvasó körünkéről, s ennek javára ren-dezett kedélyes estélyről.

Ilyefalván olvasókört először a m. b. Erődi Mihály fáradszóna buzdósága alapította, de az ő el-betegedéseivel és halálával ez is csecesemő korában elhalt; ez előtt egy évvel ismét felmásztók, és most szép reményekre jogosítva mosolyog.

Ezen kedves kis csecesemőnk növekedésére a sz.-udvarhelyi ref. tanoda néhány jeles ifja műked-vellő előadást rendezett mult év december 30-dika estvén, mely ugyszólvá reményünk felett szépen sikerült, olvasó egyletünknek 36 frt tiszta jövedel-met hozott, s e mellett az ujonnan felállított szin-pad is olvasó egyletünk tulajdona maradt. Ezen anyagi haszonnak mi természetesen nagyon örven-dünk, de sokkal inkább annak, hogy városunk s vidékünk ifjúságának nemes és kedélyes időtöl-tése volt.

Mi nem vagyunk egy véleményben azon mo-gorva nagybácsikkal és zsímber nénikkel, kik az ifjúságot szüntelen csak komoly dolgokkal szeret-nék elfoglalni.

„A virágnak megtiltani nem lehet,

Hogy ne nyíljon, ha jön a szép kikelet....“

Az ifjunak megtiltani nem lehet, hogy ifju-sága szép tavaszszán ne élvezze ifjúsága örömeit, s azon nemes ifjak a komoly munkától fennmaradt szünórákat mivel foglalhatták volna el helyesebben, mintha Szigeti remek szép szimtművét „A vén bak-kancsos és fia a buszár“ tanulmányozgatók. Aztán a már ugy is elég keserűt kóstolt közönséget jól megneveltették, s nevetve tanították.

Igen ám! Neveltünk és tanultunk, mert volt kitől. Daczára annak, hogy műkedvellőink, tán egy kivételével, többet soha sem álltak szinpadon, és az idő rövidsége miatt csak két próbájékatok tart-hattak, általában mind, de különösen a „korcsmá-ros“, a „vén bakkancsos“, „Friczi“, a „kántor“, „Lidi“, „Ilon“ stb. olyan természetes othonossá-gal, bensőséggel játsztak, szépen alakítottak, s he-lyes hangulayozással szavaltak, minél többet várni műkedvelőktől sehol sem lehet.

Csak egy hiba volt, az, hogy a terem kicsi vala, s a vidékről is nagy számmal begyűlt szép közönség közel egy harmada, nem fért be a bo-szankodva tért vissza, a benn levők egyrésze is a nagy tolongás miatt jajgatva nevetett.

Előadás után az egész közönséget, azaz: a ki befért, egy más terem (fájdalom ez is kicsi vala) fogadta be; aztán — — — buzd rá czigány!... három a táncz! kivilágos viradzt folyt a táncz jávában. Volt drága dolga az eszemadtá szép szé-kely lánykáknak s deli székelly ifjaknak, meg a tyukszemeknek s uszályos köntösöknek; hanem ugy kellett ez utóbbiaknak! miért is szabják olyan hosszúra ilyen drága időben azt a köntöst, mikor az erszényben is, a gabonában is szükösken van, meg az egerek is elrágták a vetést?!

De végre is — száz szónak is egy a vége, csak azt akarom mondani az illetők nevében: en-gedjen meg a nagy érdemű közönség, kedves tisz-telt vendégeink, ha „szegény házuknál“ nem fogadhattuk a legkényelmesebben, nem így lesz, ha még egyszer szerencsétlennek; most is, ha tudtuk volna, hogy ilyen szép számmal szerencsétlennek legalább is egy pár oldalfalat kivágtunk volna az összenyomott s megrongált becses oldalborda-k, le-tapodott köntösök és tyukszemek kedvéért.

Azokat a derék műkedvelő ifjakat és kisasz-szonyokat pedig olvasó egyletünk iránti szives ál-dozaatukért az Isten áldja meg minden áldásaival.

r. l.

Hazai intézetek

Az 1865-ik év dec. havában az erd. mu-zenm részére beküldött adományok jegyzéke.

I. Könyvek: A bajor kir. tud. akademiá-tól Sitzungsberichte 1865. II. Bd. 1. 2. Heft. — Balassy Ferencztől, az egri egyházmegye alakulá-sa. Eger, 1865. 4 r. — Stein Jánostól, Reisenhof-fer Rudolf, az osztrák birodalmi államtan kéziköny-ve. Kolozsvár, 1864. és Reisenhoffer, Osztrák pos-taügy kézikönyve. Kolozsvár, 1864. — Kulicseki Jánostól 6 darab nyomtatvány.

II. Régiségek és érmek: Dr. Lészai Dá-nieltől egy kis arany(?) pénz. — Timár Károlytól Vizaknán talált 2 kis cserép edény. — Pál Gyn-lától 3 ezüst, 14 réz pénz. — Erkel Rudoltól 2 ezüst, 1 réz pénz. — Torma Károlytól különböző római téglá Alsó-Ilosvárol.

III. Természeti tárgyak: Gyarmathy Zsigmondtól 1 vadmacska. — Frivalszky Imréltől 1 házi nyest. — Brassai Sámuelről 1 fogas. — Szűcs Albertől egy csomó szárazított növény. — Továb-bá jelentik, hogy a Pávai Elek öregéd által gyűjtött földtani és öslénytani darabok beérkeztek, azok száma azonban csak is a rendezés és teljes szá-mavétel bevégezése után fog jelentetni.

Közl.: Finaly Henrik, s. k. titkár.

Jelentés a kolozsvári jótékony nő-egylet választmányának f. hó 4-én tartott üléséről.

1) Kedves tudomásul veszi a választmány másod elnök Kriza Jánosnének jelentését, mely szerint egyleti tag Zsigmond Eleknek 123 kenyeret küldött hozzá a szegények közt leendő kiosztás végett, s a melyet jelentő másod-elnök a közelebbi Karácson tünep alkalmával ki is osztott.

2) A ruházati segédkezés vezetésével megbízott másod-elnök Székely Dávidné jelentvén, hogy már több szegényt ruházott fel, s a ruházati készlet fogyaték van, a választmány újból 20 frtot utalványozott e célra.

3) Az egylet pénztára gyarapítására adandó bálók elintézésére gr. Bánffy Béláné elnökle alatt bizottmány nevezetett ki.

4) A választmány közelebbi ülésében egy folyamodónak 4 frtot utalványozott, de minthogy a személyt illetőleg a választmány akkor téve lett, az utalványozott összeg kiadása betiltatott.

5) Másod-elnök Kriza Jánosné jelentvén, hogy elnökileg történt megbízatása szerint egy szegényt kevés meleg ruházzal ellátott, s e végre 3 frt 50 krt vett ki a pénztár-ból saját nyugtájára.

6) A választmány ez alkalommal 12 folyamodónak egyszer mindenkor segedelemül 28, tízenötnek három hóra havonként 23, összesen 69 frtot utalványozott.

Kovácsi Antal, titkár.

Különfélék.

Hazánkat s irodalmunkat nagy veszteség érte megint, gróf Desseffy Emil, a magyar akademia és földhitelezet elnöke, január 10-kén Pozsonban, kesergő családjá körében elhunyt. Királyságunk egyik legkitünőbb politikai tudományos s nemzetgazdasági talentuma veszett el az elhunytban s fájdalom éppen most, midőn talán hazánk szerencsésébb átalakulása vár a tetterőben s képeségben kitűnő tehetségekre.

A kolozsvári polgári társalkodó a városi Redoute-teremben, 1866. január 20-kán, és febr. 3-dik napján — szombat napokon — két táncestélyt rendezend; a melyekre a belépti jegyek az eddigi gyakorlat szerint 1 forint 50 kr. o. ért. le-tétele mellett, a táncestélyek előtti napokon a társalkodói szálláson kiválthatók; s ezennel meghivat-ván, a nagy közönség részvételére számít a társalkodó.

Rudolf trónörökös főleg 6 fenségének a francia császár újvi ajándékul a becsület-rend nagy keresztjét, Viktoria angol királynő pedig a térdszalag-rendet küldé meg.

A m. vásárhelyi jótékony nő-egylet a far-sang folyán két táncestélyt fog rendezni, u. m. január 20-án és febr. 3-dikán. Ezek közül az első gyermek táncestély fog lenni, különféle tárgyak ki-sorsolásával.

Kossuth Lajos fia, Kossuth Ferencz-től az „Uj Korszak” érdekes csillagászati értekez-letet küld. A nap alkatrészeiről.

A „Magyarország és a nagy világ” ez évi első számát a rendőrség Horváth Mihály arcképe miatt lefoglalta.

Mint halljuk két vállalkozó ajánlatot nyuj-tott be a városi tanácsnak a gázali világításra. A tanács bizottmányt nevezett ki az ajánlat megviza-gálására.

Figyelmeztetés. Teljes tisztelettel tu-datni kívánom, hogy az előfizetett a „Budapesti Szemle” 12 osztr. ért. forinttal, a „Sáros-pataki füzetekre” 6 osztr. ért. forinttal; a nagyérdemű szerkesztők megbízásából folyó évre is elfogadom. Kolozsvárt, január 11-én 1866.

Takács János,

ev. reform. tanár.

Azon bir mintha színbázunknál Bánk Bán című dalműre készülének már, s „Faust” megér-kezett volna, teljesen a paltalan.

A templom körüli épületek közül az egy-nevezett „Vámház”-at közelebből le fogják bonta-ni. Fedelét már leszedték.

(Az országos küldöttség elfogadásáról 6 Felsége, a királyné által) fentebbi bécsi levelünk részleteiben tudósít. Egyéb értesítésektől ehhez csak kevés pótolni valónk van. Így olvassuk, hogy a királyné 6 Felségének teljes toltetteje követke-ző volt: Magyar csipkés főkötő, gyémántokkal ékített fekete bársony váll, nehéz fehér selyem ruha, rubin és smaragdgal ékítve, s magyar csipke kötény. A palota hölgyek is mind magyar toltettekben voltak. A küldöttség az udv. termekben es. kir. kamarai és udvari fourier-k előléptetése mellett, a cs. kir. test-őrség sorai között vonult oda is vissza. A hegprí-más 6 eminentiáját 8 kán 6 Felsége magához hiva-ta, s egy negyedórát tartó audientian fogadta. Az udv. ebédén a küldöttség összes tagjai jelen voltak. Ebédre mintegy 40-en voltak hivatalosak. A hegprí-más a királyné 6 Felsége jobbján volt helyet fo-galando, Belcredi minster a felső s alsóházi elnö-kök között. Az udv. ebéd után cercle tartatott, mely alkalommal a küldöttség tagjai egyenkint mutattat-tak be. A szokásos négy kamarai bál helyett az idén csak kettő van bejelentve, miből azt követke-zetik, hogy a fels. udvar a farsang egy részét Bu-da-Pesten fogja tölteni. A hódolati küldöttség tag-jainak fényes magyar öltönye Bécsben nagy sensa-tiot keltett fel, s Majláth cancellár, valamint gróf Eszterházy minster ez alkalommal használt fényes magyar fogatát a bécsi nép roppanul megcsodálta.

(Necrolog.) Pap Vilmosné, csik-szent-mihá-lyi Sándor Julia, s gyermekei: Vilma és Jenő; va-lamint k. vásárhelyi Pap Lajosnénél szomorodott szívvel jelentik a szerető hlv férjnek, gondos édes atyának, jó testvérnek — fájdalom, már néhai Kéz-di Vásárhelyi Pap Vilmosnak e hó 2-ikán, életének 50 dik, boldog házasságának 18-dik évé-ben, hosszas súlyos testi szenvedésekre következt 5 beti betegség után, vég-elgyengülésben történt ba-lálát. Az elhunytban a haza egy áldozatkész tevé-kény polgárt, övéi pártatlan gondos családfőt, bará-tai önzéstelen barátot vesztek. Portetemei e hó 4-kén déltán 3 órakor fogtak a helybeli ev. ref. hitfelekezet sirkertjében örök nyugalomra helyezte-ni. — Béke poraira! Nagy-Enyed, jan. 3 kán 1866.

A hivatalos „Wiener Zeitung” egy leg-felsőbb kéziratot közöl, mely rezdeli, hogy a lom-bard-velencei királyság azon egykori polgárai, kik jogosultlan kivándorlás miatt elítéltek, a kiván-derlás jogi következményei alól felmentetnek. Min-den jogosítlan kivándorlás okából indított per be-szüntetendő. A velencei felhatalmaztatik az illetőket feloldani az állam kötelek alól, ha ez iránt egy év alatt lépések tételnek, valamint megengedvi azt is, hogy a jogosítlanul távol levő vagy kivándorolt személyek büntetlenül visszatér-hessenek s élvezhessék állampolgári jogaikat.

A „Fehér asszony” című dalművet nem régiben előadták Párisban, még pedig zene nél-kül. A színlap kijelenté, hogy a zene ugyis csak föltartoztatja a cselekvény fejlődését, ergo: jobb elbagyni. Ez aztán olesó opera s nincs kitéve semmiféle büsteneri betegségnek, mint a miénk.

A sürgöny forgalom Austriában jelenleg havonként mintegy 140,000 telegramma megy. Összesen 340 távirat hivatal van felállítva, s a sodronyok hossza 4155 mérföld.

Uj páncélhajó. Toulonban a „Taureau” nevű páncélhajóval tett kísérletek meglepő ered-ményekre vezettek. A hajó rendkívüli gyorsaság és csatározási képességgel bir, minélfogva aránylag igen szűk téren lehet azt használni. A „Taureau” a francia haditengerészet egyik legfélelmezbő ha-jója lesz s büntetlenül megtámadhatja az ellent, minthogy nagy könnyűségénél fogva kikérülheti a viszonttámadást. A legfélelmezbő támadó eszközök rajta egy sarkantyú, melylyel bármily nagyságu el-lenséges hajó fenekét átfurja, továbbá egy óriási ágyú, mely hihetlen nagyságu golyókat borzasztó erővel lök a támadó felé. A védműveken kívül a hajó oldalán számos cső van alkalmazva, melyek a gépezettel összekötöttekbe hozatván, mindenféle forróvíz-zápot árasztanak s így lehetetlenné teszik a hajó megközelítését.

A párisi világkiállítás ügyében alakult orsz. bizottmány a „Presse” szerint abban állapo-dott volna meg, hogy tekintettel a magyar ipar és művészet jelen állására a magyarországi küldem-nyek ne külön osztályban állittassanak föl. Bizto-síthatjuk a „Pressét”, hogy a magyarországi bizot-tmány ilyen határozatot nem hozott, s ha a „Presse” az orsz. bizottmány alatt talán a bécsi központi bi-zottmányt értené, arról is biztosítjuk, hogy attól ilyen határozatot a mi bizottmányunk el nem fo-gadna. A magyarországi tárgyak Párisban is külön lesznek kiállítva, a mint voltak Londonban. A nyo-masztó viszonyok dacára sincs okunk félni, hogy iparunk és művészetünk haladása tekintetében szé-gyent vallanánk.

Múlt évi dec. 22-kén a stuttgarti állatkert-ben következő jelenet adta elő magát. Werner Gusztáv ur, e nap az orosz lány ketrecében egy mu-tatványt előadandó, szokott módja szerint a ket-reczbe vonult. Egy kis padra ült, hogy a mutat-ványokat elkezdhesse, midőn elvesztvén az egyen-súlyt, a padra tette. Alighogy a vérszomjas állat gazdáját ily állapotban látá; a megrémült kö-zönség láttára, neki esett és iszonyu módon mar-cangolni kezdé. A kettő közt kifejtett harc soká nem tartott, de elégséges volt arra, hogy Werner legalább is élethalál közt lebegjen. Werner, leánya lélekjelenlétének köszönheti megmentését. Az orosz-lány ketrecze télen át üvegburkolattal van környez-ve. Alighogy a Werner kisasszony atyját az orosz-lánytól megtámadva látá, egy hirtelen lett elhatá-rozásánál fogva, egy padot fogott elő, azt roppant erőmegfeszítéssel a burkolathoz vágván. Az ezáltal nagy csörömpölés következtében az állat felriasztva felhagyott a marcangolással, miattal elég idő volt arra, hogy az elájult állatszelidítőt a ketrecből el-távolítsák. Ez orosz lányt Werner nevelte f. E drá-ma előtt egyszer már megmarta gazdája karját.

A kolozsvári piaci nagy templom körüli épületek megváltása, s lebontására befizetett ada-kozások 1865-ben: Ábrám Antal 20 frt, Ákontz János 55 frt 74 kr, Ákontz József 5 frt, id. Balázs József 12 frt, Bartha János 10 frt, Bernel János 5 frt, Biró Lajos 5 frt, b. Bornemisza János urbr. 300 frt, Czetz Gergely 10 frt, Csath Lajos 2 frt, Dalos Lajos 2 frt, Dózsa István 30 frt, gr. Eszter-házy István 75 frt, gr. Eszterházy János 25 frt, ev. luth. közég 25 frt, F. M. 1 frt, ficsusház 200 frt, Florián Antal 6 frt, Folly Mihály 80 frt, Földesi István 5 frt, Füllenbaum Antal 5 frt, Gábor Antal örök. 25 frt, Gajzágó István 2 frt, Gajzágó Bog-dán 5 frt, Gopán Károly 12 frt 50 kr, Gyulai Fe-rencz 5 frt, Groisz Nándor 50 frt, id. Hintz György 20 frt, Hutflesz Károly 25 frt, Hutter Samu 10 frt, báró Horváth Ödön 40 frt, Hers Jakab 5 frt, Is-

vánfi Pál 50 frt, Karvázi József 50 forint, Kedves Alajos 10 frt, Kele Izrael 7 frt, gr. Kemény Samu bagyatek 50 frt, Kollerfi Mihály 21 forint, Korbuly Bogdán 50 frt, gr. Kornis Ádám 10 frt, gr. Kornis Miklós 10 frt, Kribl Sándor 6 frt, Kendeffi Árpád 30 frt, Ladányi Sándor 25 frt, Látb János 25 frt, gr. Lázár Miklós 25 frt, Magyar Mihály 9 frt, Mar-govics István 10 frt, Markovics Antal 25 frt, Márk Samu 7 frt, Macskási Antal 5 frt, minorita convent 20 forint, Nemesányi Miklós 3 frt, Ormosi Márton 20 frt, ó-vári tized 56 frt 84 kr, Paget János 25 frt, Popini Nándor 20 frt, özv. Stadler Ferencz 5 frt, báró Szentkereszti Zsigmond 50 frt, özv. Schilling Jánosné 10 frt, Striczki Antal 12 frt 50 kr, Schell Mihály 5 frt, Tamási János 6 frt, ifj. Tauffer Jó-zsef 75 frt, Vadász János 294 forint 16 kr, Vajna Sándor 5 frt, báró Weselényi Farkas 50 frt, Joska 1 frt, eszmadia czéh 50 frt, rézműves czéh 10 frt, magyar szabó czéh 70 frt, német szabó czéh 10 frt, timár czéh 20 frt. Összesen 2321 frt 74 kr o. é kamatból jött 79 frt 50 kr, szelvényekből 48 forint 80 krajcz, házéből 1520 frt, szemétből 20 frt, egy karasszék árából 2 forint. Egész összeg 1865-ben 3992 forint 4 kr osztrák becsben.

Kolozsvárt december 31-kén 1865.

Minorich Károly. Schütz János. Kővári László b. elnök. pénztárnok. jegyző

Nyilatkozat. Az a hír kezdvén terjed-ni, mintha én Aranyosszéken követjelöltül kívánnék fellépni; szükségesnek látom kinyilatkoztatni, hogy e hír teljesen alaptalan. Kolozsvárt, január 11-én 1866.

Káli Nagy Elek m. k.

Folyó hó 2-án 1-ső szám alatt megjelent igen becses lap „Különfélék” rovata alatt megil-lődve olvastuk a hordárok, tizedesek, kocsisok collegatúsába sorolt kéményseprők zsebvágásairól szóló észrevételt. Tudnia kell a tisztelt cikírór-urnak, hogy éppen a kéményseprő társulat volt az, mely ezen öselődeitől öröklött szokást semmi esetre sem üzérkedési vagy kenyérkereseti vágyból, ha-nem tiszta szándéku tisztelettelből tartotta fenn. Emberies szokás nálunk az, hogy a gyermek szü-lőt, az atlatvaló előljáróját, a család gazdáját az újévek alkalmával megszokta köszönteni; ily alapon teszi és tette azt régibb időktől fogva a balatizste-let teljes érzében a kéményseprő is, hogy a ki ötöt conventionatusának tartotta, azt az újv kezdetén szerencsekívánásával tisztelje meg; s kezeskedni mertünk arról, hogy ha egy háztulajdonos semmit se is adott conventionatusának, ezért zsebvágás a t. közönségnek egyik tagján sem követett el, sőt legyen tudomása a tisztelt cikírór urnak a felöl is, hogy ha nem is mindenütt, de több helyeken megkívánják a conventionált kéményseprőtől a szo-kásos újvi tisztelgést; s történt olyan eset, hogy ha ezt az illető kéményseprő tenni elmulasztotta, helyette mással léptek szerződésre. Legyen meg-győződve cikírór ur a felöl is, hogy a polgári társaságban sokkal kirívóbb esetek fordulnak elő ezen egyszerű tisztelgési eljárásnál, a melyekre méltóbban oda lehetne illeszteni a „zsebvágás” fanyar elméletét.

A kolozsvári kéményseprő társulat.

Politikai hírek.

Francoziaország. Páris, jan. 8. Az „Ind. belg.” párisi tudósítása szerint Mexiko kiűritésére vonatkozólag a szeptemberi conventiohoz hasonló szerződés van készülőben, csak hogy több részletes föltétel kikötésével.

Hirlik, hogy a császár a trónbeszédben Me-xikonak bizonyos föltételek alatt s bizonyos időköz alatt eszközöndő kiűritését fogja kitalásba helyezni. Krisztina királynéhoz Bayonne-ba azon tudósítás érkezett, hogy ne menjen Madridba. Magántávirat-ok fölvétele Spanyolországban el lett tiltva. Mad-ridban az ostromállapotot kihirdették. A nép maga-tartása akadályozza a fölkeltéi üldözését. Vera-Cruz-ból érkezett olyan hírekről süttognak az em-berek, a melyekről nem szabad a sajtónak felvilá-gosítást adni. Hallani egyebek közt, hogy a fran-czia katonák beleuntak a juaristák sikertelen va-dászásába, s hogy a zuavok között aggasztó szel-lem mutatkozik, egy rész ki is tűzte volna a vö-rös zászlót Vera-Cruzban, mely esetet a távirati sürgönyök úgy közölték, mintha Martiniqueben tör-tént volna. Bratiano, ki a Kuzaféle államcsiny előtt minster volt a Dunafejedelemségekben, Ku-zát bepanaszolni akarja, a ki állítólag jelentékeny pénzt kapott az orosz ezártól azért, hogy egyszer váratla-nul lép Moldva-Oláhország trónjáról, Leuchten-berg hg trónjelöltetése érdekében. Annyi igaz, hogy Kuza trónbeszédé mellett nem lehetetlen a lépés, s az is igaz, hogy a Dunafejedelemségekben. Más hírek szerint Obrenovics, Mihály hg igyekszik Szerbia és Moldva-Oláhország egyesítendő trónjára lépni.

Németország. Berlin, jan. 7. Biztos hal-lomás szerint teljesen alaptalan a bécsi lapok azon tudósítása, mintha Anglia azt tanácsolta volna a német nagyhatalmaknak, hogy ha Frigyes augus-tenburgi herceg jelöltése a hercegségek trónjára vonatkozólag kivethetetlen, adassék ez Keresztély augstenburgi hercegnek. — A király ma Scheel-Plessen báróit hosszas kihallgatáson fogadta. Porosz-ország tudára adta Austriának: a gasteini egyez-

mény szigorú keresztülviteléhez fog ragaszkodni, ha Austria Holsteinban továbbra is pártfogolni fogja az augstenburgi pártot.

A „Bank- und Handelsz.” azt híreszteli, hogy az Austria s Franciaország közti barátság első következményeül a bécsi kabinet politikájában oly fordulat álland be, mely az augstenburgi hercegre nézve kedvező leend.

Hamburg, jan. 5. Rendsburból érkezett magán távirgöny szerint az ottani megszállási vi-szonyok a német szövetség váraiban létező visz-o-nyokhoz hasonlólag fognak szabályoztatni, s aztán b. Gablenz austriai altobornagy rendsburgi kor-mányzó s Kaphengst porosz tábornok ugyanott várparancsnok lesz.

Dunafejedelemségek. Kuza levele Fuad pasához, mely merészségét tekintve ritkítja párját, oly nagy tetszéssel fogadtatott a Dunafejedelemsé-gekben lakó görögök által, hogy feliratot intéztek Kuzához, melyben kijelentik, hogy az ő vélekedé-sük szerint 6 fenségére nagy hivatás vár a keleti kérdés megoldásában. Erre Kuza feleletet bocsátott ki, s gondoskodtak róla, hogy ez a válasz görög nyelvre is le legyen fordítva és ingyen osztogatás utján minél nagyobb elterjesztéssék. A Kuza vá-laszában foglalt politika egészen egyszerű azzal, mely az ősszel Párisban Dentu-nél megjelent röp-iratot („A keleti kérdéssel járó veszélyek”) lengi át. Ugy látszik, hogy a török szuverainitás alatt lakó népeket arra akarják venni, hogy Görögország, Szerbia, Montenegró, és a Dunafejedelemséget, véd és dacz szövetségét kívánják, s a török felső-séget rázzák le magukról. Hogy mily alakot öltene a nyugati hatalmak politikája ilyen új constellatio irányában, azt nem tudhatni még most bizonyos-sággal; de az meglehetősen bizonyos, hogy Kuza sem Londonban sem Bécsben nem igen kedvelt személy.

Belgium. Brüsszel, jan. 6. Az itteni kor-mányhoz fontos sürgönyök érkeztek Madridból. Azon bir, hogy Lamarmora befolyása és Francoziaország közvetítése által az Auszriához közeledés utja tü-retnék, más részről is megerősítést nyer. Párisból jelentik, hogy a törvényhozó testületnek megadat-jának az interpellatio joga, s hogy a császár a trón-beszédben Mexiko kiűritését jövő tavaszra fogja ígér-ni. Austria hir szerint, a holsteini rendeket egybe akarja bívni, azon joggal, hogy szabadon nyilat-kozzanak. Párisból jelentik: Izabella királyné hely-zetét Párisban igen kényesnek tekintik, habár az iberiai terveknél csak kevés fontosságot tulajdoni-tanak. A „Const'itutionnel” egy cikket hoz Mexiko kiűritéséről.

Spanyolország. Hogy a legújabb felkelés-ről nincsenek még részletes tudósítások, az termé-szetes, mert a kormány nem bocsát a határon ke-resztül a felkelésről szóló sürgönyöket. Hogy Prim áll a felkelés élén, az bizonyos. Csapatáival Toledoba ment, s e várost a felkelés székhelyévé szán-dékozik tenni. A spanyol kormány iránt erős baj-lammal viseltető „Patrie” azt írja, hogy a kormány-nak tudomása volt Prim és társai szándékáról, hogy Primhez csak két ezred katonaság csatlakozott, s hogy Prim a regensségre vágyik az Asturiák hog nagykorságáig. Azonban valószínűbbnek látszik az a hir, miszerint Primet azon párt nyerte meg ré-szére, mely Spanyolország és Portugallia egyesülé-sét óhajtja. A köztársasági párt még csendeseu vi-seli magát. Párisban a felkelést Spanyolországra nézve komoly eseménynek tartják. A „Pays” ma-gán tudósításai is sokkal komolyabb színen adják elő a felkelést, mint a távirati sürgönyök közlik.

Ujabb. Pesten a képviselők háza jan. 10-én újból megkezdé ülésezését. A jegyző-könyv felolvasása után, a mikor is elnök a háznak bemutatja az ő Felségétől az ország primása utján az elnök kezéhez juttatni rendelt iratokat:

Felolvasattak a februári patens, az oc-toberi diploma (a birodalmi sajtótörvény fel-olvasását a ház nem kívánja), felolvasatik a horvát országgyűlés 1861-dik oct. 9-ki ha-tározata a társ országoknak Magyarországhoz való viszonya felett. Deák Ferencz indit-nyáára ezen iratok a trónbeszéd mellett kül-detvén le, azzal egyszerre tárgyalatni hatá-roztattak. Ezután olvastatik Fiume nyilatko-zata az unio mellett, többször megéljenzik, s szintén a rendes tárgyalásra utasítják, mi-után most a verificatio folyt. A részleteket jövő számunkban.

Newyork, dec. 30. A congressus bizo-tosít róla, hogy Amerika politikáját a mexi-koi kérdésben maga fogja meghatározni, Johnson beavatkozása nélkül. A francziák elfoglalták Chihuahua-t, Piedras-t, Negras-t; a császáriak megverték Escobedot Monterey mellett.

Nyiltposta. S. P. M. egerbeji esportest urhoz. Minán előbbi levelének tartalma aképp volt fogalmazva, a mint azt magán levelünkben jellemztük, s ehez képest, az, mint közre nem adható, főre is tétetett; sziveskedjék nyilá-kozátat röviden s csak a tárgyhoz szőlőlag fogalmazva beküldeni, a mit szivesen közreadunk; habár a tárgyan már a felelet s visszatérlel megírttá, a tárgy a lapok rendtartása sze-rint be van fejezve. Hosszadrólmasabb s nárág ből eltérő és magán kérdéseket involváló feleletnek csak a nyiltpostán rendes díj mellett leven helye.

Szerk.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

coală - BCU Cluj